

UVIDI OMLADINSKOG SEKTORA O IZAZOVIMA U RADU TOKOM COVID-19 PANDEMIJE

Priredila: Mirela Rajković, Izvršna direktorica Mreže mladih jugo-istočne Evrope

Uredila: Milena Stošić, Misija OEBS-a u Srbiji

Stavovi iznešeni u ovom dokumentu pripadaju autorki i ne odražavaju neophodno stavove Misije OEBS-a u Srbiji.

UVOD U DOKUMENT

Serijal zoom razgovora "Kada mlađi spašavaju svet..." je partnerska aktivnost Mreže mlađih jugoistočne Evrope (SEEYN) i Misije OEBS-a u Srbiji, koja je nastala kao ad hoc aktivnost u cilju okupljanja omladinskog sektora regiona oko zajedničkih tema i kreiranja prostora za pokretanje inicijativa i solidarnost unutar sektora, ali i donošenje informisanih odluka o narednim koracima u zajedničkoj saradnji. Serijal je pokrio 3 ključne teme:

- 1) volontiranje u doba krize,
 - 2) održivost omladinskog sektora tokom pandemije i
 - 3) mlađi u doba pandemije,

Četvrti onlajn razgovor je proistekao iz potrebe da se osigura više prostora za diskusiju na ove teme i da se kroz ko-dizajn proces, zajednički definišu prioriteti, kao i potencijalni naredni koraci vezani za ove teme.

Regionalni karakter ovih otvorenih razgovora bio je omogućen kroz podršku SEEYN članica (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Severna Makedonija, Hrvatska), Misija OEBS-a u Skoplju i Crnoj Gori, kao i Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO).

Razgovorima je prisustvovalo **120+ predstavnika/ca** mreža, omladinskih organizacija, organizacija za mlade, institucija i resornih ministarstava, donatorske zajednice i međunarodnih omladinskih organizacija i tela. Uvid u svoju praksu, podelilo je **28 govornika/ca** i na fan bord tabli (*digitalni alat za sakupljanje inputa*), sakupljeno je **preko 130 predloga, preporuka i/ili sugestija**.

Šta je svrha dokumenta i ko je ciljna publika?

- Ovaj dokument daje detaljniji uvid u praksu omladinskog sektora tokom pandemije i sublimira naučene lekcije iz regionala.
- Ovaj dokument predlaže ideje za rešenja aktuelnih pitanja i predlaže prioritete koje su predstavnici omladinskog sektora smatrali urgentnim za delovanje,
- Ovaj dokument poziva na umrežavanje, solidarnost i zajedničko delovanje na regionalnom nivou kroz intenziviranje aktivnosti na polju održivosti omladinskog sektora i omladinskih programa, ali i zastupanje interesa mladih tokom i nakon pandemije,
- Ovaj dokument teži da posluži za pokretanje inicijativa i informisano odlučivanje svih aktera omladinskog sektora, ali donatorske zajednice i međunarodnih organizacija.
- Dokument će biti distribuiran svim ključnim akterima omladinske politike u Srbiji, na regionalnom i internacionalnom nivou.

Specijalna zahvalnost:

Zahvalujemo se svim govornicima/cama na izdovojenom vremenu i želji da podele svoje prakse sa kolegama iz regionala. Takođe se zahvalujemo i učesnicima/a na aktivnom učešću i spremnosti da doprinesu procesu kreiranja prioriteta i konkretnih koraka uz nadu da ćemo zajednički nastaviti i da radimo na implementaciji predloženih inicijativa.

Zahvalujemo se i SEEYN članicama i Misijama OEBS-a u Skoplju i Crnoj Gori na podršci u mapiranju praksi u svrhu stvaranja kvalitetnog sadržaja na Zoom radionicama.

ZOOM 1

VOLONTIRANJE U DOBA KRIZE

GOVORNICE/I PRVOG ZOOM DRUŽENJA – VOLONTERISTASTIČNO SA MIRELOM

Ksenija Fonović, Zamenica direktora Spess Lazio– Centar volonterskog servisa regije Lazio
Lejla Šehić Relić, Izvršna direktorica, Volonterski centar Osjak i predsednica UO Evropskog volonterskog centra , Hrvatska

Igor Stojilović, Član UO KOMS, Srbija;

Damir Kalanjoš i Jelena Karać – volonteri, Sremski Karlovci I Novi Sad

Jelena Ristić, konsultantica, Unicef, Srbija

Duško Krstić – predstavnik zajednice Obrenovac, Srbija

Vladan Jovanovic, consultant Unicef, Srbija

Igor Milosevic, Programski menadžerADP Zid Podgorica

Volontiranje u doba krize aktualizovano je u poslednjim godinama usled pojave poplava i vremenskih nepogoda, kao i zemljotresa u regionu. Iskustva stečena u ovim situacijama nesumnjivo su doprinela razvoju u pružanju kvalitetnog odgovora na negativne posledice izazvane krizom. Istovremeno, sprovođenje naučenih lekcija ipak zahteva šire društveno razumevanje, političku volju i konsenzus oko saradnje i stvaranja održivih partnerstava u ovom polju, što unutar sektora volontiranja¹, tako i među ostalim akterima, koji su deo infrastrukture civilne zaštite i kriznih štabova.

Praksa pokazuje da su mlađi u svakoj krizi bili jedan glavnih aktera kriznog volontiranja i aktivni učesnici na terenu u prevazilaženju posledica krize, kao istaknuta demografska grupa. Organizacije mlađih, organizacije za mlađe, kao i volonterske organizacije su takođe imale svoju neospornu ulogu u prevazilaženju krize, zastupajući interes mlađih, ali i kroz učestvovanje u koordinisanju grupa mlađih volontera/ki.

Iz te perspektive dizajniran je i sadržaj prvog onlajn razgovora koji se bavio valorizacijom uloge mlađih u kriznom volontiranju, kao i osiguravanjem razmene znanja i praksi između aktera iz Srbije, regiona i u EU na temu bezbednog i kvalitetnog upravljanja volonterima u kriznim situacijama.

¹ Sektor volontiranja – organizacije koje uključuju volontere (volunteerske organizacije), organizacije koje pružaju podršku volontiranju (volunteerski centri, volunteerski servisi i sl), resorna ministarstva i institucije

UVIDI / VOLONTERSKA PRAKSA TOKOM PANDEMIJE I KLJUČNE LEKCIJE SA TERENA

Uvidi prezentovani u ovom poglavlju o volontiranju predstavljaju sažetak prakse koju su sagovornice/i i učesnice/i podelile/i tokom prvog onlajn događaja "Volonteristastično sa Mirelom" u okviru serijala razgovora "Kada mladi spašavaju svet...", koji su organizovani kroz partnerstvo Mreže mladih jugoistočne Evrope i Misije OEBS-a u Srbiji.

1. DA LI SMO LEGALNI? DA LI SMO UČINKOVITI?

Zakonska osnova za uključivanje volontera i sprovođenje zakona o volontiranju

Dilema: Zakon o volontiranju vs. Zakon o Crvenom krstu vs. Zakon o civilnoj zaštiti

U kontekstu iskustava volontiranja za vreme krize, čini se da opšti utisak obuhvaćen ovim razgovorom ukazuje na činjenicu da je neformalno volontiranje građana i građanki, kao i formalno volontiranje organizovano od strane volonterskih organizacija i organizacija koje podržavaju volontiranje, nelegalna aktivnost, imajući u vidu mere kriznih štabova o limitiranom kretanju i okupljanjima građana i građanki. Volontiranje je bilo moguće, jedino ako je organizованo kroz lokalne i nacionalne kancelarije Crvenog krsta imajući u vidu svrhu ove organizacije da deluje u situacijama humanitarne krize. U ovom slučaju se u skoro svim zemljama regiona, ali i u Srbiji, postavilo pitanje pozicije Zakona o volontiranju u doba krize u odnosu na druge sistemske zakone za krizne situacije, kroz postavljanje dileme da li kao sistemski zakon treba biti referantan kriznim štabovima ili je u ovom slučaju Zakon o Crvenom krstu i civilnoj zaštiti imao primat u odnosu na Zakon o volontiranju. Odgovor na ovo pitanje, osigurao bi jasnoću u tumačenju legaliteta angažmana volontera kroz druge strukture – volonterske organizacije, organizacije koje podržavaju volontiranje (volunteerski centri i servisi), koje po Zakonu o volontiranju u Srbiji, ali i zakonima u regionu, imaju pravo uključivanja volontera.

PREPORUKE

- Stvoriti zakonsku prepostavku za delovanje neformalnih grupa, organizacija i institucija, koje uključuju volontere po Zakonu o volontiranju kroz amandmansko delovanje na sistemske zakone, koji primarno tretiraju krizne situacije ili kroz amandmansko delovanje na Zakon o volontiranju kroz prepoznavanje specifičnosti križnog volontiranja, kao posebnog tipa uključivanja volontera, koji se bliže uređuje drugim zakonima i pravilnicima za delovanje u doba krize;
- Sprovedi nezavisnu procenu efekata postojećeg Zakona o volontiranju u Srbiji, kako bi se analizirali ciljevi i efekti postojećih pravnih instituta u Zakonu koji treba da vode ispunjenju glavnog cilja pomenute javne politike.

Zakon o volontiranju u skoro svim zemljama okruženja tretira isključivo organizovano uključivanje volontera (kroz orgainzacije civilnog društva i institucije) i kao takav ne reguliše volontiranje neformalnih grupa, koje se aktiviraju u zajednici. Prezentovana praksa, koja se odnosi na volontiranje tokom pandemije, ipak ukazuje na pojavu velikog broja samoorganizovanih grupa, a samim tim i na potrebu da se u oblasti krznog volontiranja, ove grupe ipak integrišu u sistem, kako bi se osigurala bezbednost i koordinisano delovanje na terenu. Strukture koje organizuju volontiranje, ne mogu sebi priuštiti, usled limitiranosti ljudskih resursa na terenu, da u ovakvim kriznim situacijama demotivišu neformalne grupe da deluju, ali sa druge strane isto tako moraju naći način da se osiguraju zdravstveni i sugornosni uslovi za volontiranje ovih grupa.

Zakon o volontiranju, Srbija	Zakon o Crvenom krstu, Srbija	Zakon o vanrednim situacijama, Srbija
<p><i>Volontiranje, u smislu ovog zakona, jestе organizovano dobrovoljno pružanje usluge ili obavljanje aktivnosti od opштег интереса, за опште добро или за добро другог лица, без исплате новчане накнаде или потраživanja друге имовинске користи, осим ако овим законом nije друкчије одређено.</i></p> <p><i>Dugoročno volontiranje jestе volontiranje које траје дуже од 10 часова недељно, најмане три месеца без прекида.</i></p> <p><i>Под volontiranjem у смислу овог закона се не сматра обављање послова Црвеног крста Србије, који су везани за остваривање циљева и задатака у складу са законом и другим прописом по којима та организација делује.</i></p> <p><i>Ovaj zakon definiše organizatore volontiranja, a takođe u delu koji definiše шта nije volontiranje ne navodi кrizne ситуације. У том смислу, узимајући у обзир I да закон о volontiranju ima status posebnog Zakon, postavlja se пitanje примата у односу на друга решења</i></p>	<p><i>Crveni krst je организација препозната од стране државе. Нjeni zadaci су: pokretanje, организовање и спровођење или учествовање у редовним и ванредним акцијама солидарности у Републици Србији за помоћ угроженим лицима и жртвама природних, еколошких и других нesreća i oružanih sukoba, као и обезбеђење, у складу са законом, обуке људи, материјалних, финансијских и других средстава за те акције; 2) осposobljavanje грађана, добровољно организованих за обављање послова civilне заштите на територији Републике Србије, за прујање прве помоћи у slučaju природних, еколошких и других нesreća, као и oružanih sukoba; 3) организовање, обуčавање и припремање екипа за прву помоћ, хигијенско-епидемиолошку заштиту, negу повређених и оболелих, социјални рад, психолошку помоћ становништву и техничку помоћ за извршавање задатака у slučaju природних, еколошких и других нesreća, као и oružanih sukoba;</i></p>	<p><i>Osnovni zadaci система заштите i spasavanja, u smislu ovog zakona su: 1) programiranje i planiranje mera i aktivnosti na заштити i spasavanju; 2) заштита, као skup preventivnih mera usmerenih na jačanje otpornosti zajednice;; 3) koordinacija pri uspostavljanju, izradi i realizaciji Nacionalne strategije za заштиту i spasavanja; 4) spasavanje i pružanje помоћи, под чиме се подразумевaju operativne активности које се предузимају у циљу spasavanja људи, материјалних добра i животне средине; 5) ублажавање i отклањање neposrednih posledica elementarnih nepogoda i других nesreća 6) организовање, опремање i osposobljavanje snaga заштите i spasavanja; itd.</i></p> <p><i>Prema ovom Zakonu, Subjekti sistema заштите i spašavanja su: 1) органи државне управе, органи autonomne pokrajine i органи јединица lokalne самонправе; 2) привредна društva, друга правна лица i предузетници (u daljem tekstu: привредна društva i друга правна лица); 3) грађани, групе грађана, удружења, професионалне i друге организације.</i></p>

REČ AUTORA:

Prethodni tekst o tumačenju korelacije Zakona o volontiranju, Zakona o Crvenom krstu i Zakona o vanrednim situacijama u Srbiji je u kontradikciji sa onim što smo našli kao predmet ova 3 Zakona. Iz table se vidi da su po Zakonu o vanrednim situacijama subjekti Sistema zaštite i spašavanja, između ostalih i грађани, групе грађана, удружења, професионалне i друге организације. Ovo navodi na zaključak da postoji nedovoljna informisanost o institutioma ovog zakona od strane civilnog sektora, ali i nedoslednom спровођењу od strane odgovornih institucija. Usvakom slučaju ovo predstavlja dobru polaznu osnovu za dizajniranje efikasnijeg i efektivnijeg modela koordinacije križom u koji će biti uključene organizacije civilnog društva i pojedinci.

DA LI STE ZNALI?

Krizno volontiranje nije predmet Zakona o volontiranju u Srbiji budući da se merenje efekata vrši u odnosu na postojeće institute u zakonu i postavljene ciljeve koje je definisao zakonodavac kada je kreirao document pre 10 godina.

2. KO SE PITA? GDE IDEMO, ŠTA I KAKO RADIMO?

Koordinacija volonterskih aktivnosti i upravljanje volonterima

U kriznim situacijama postoji jedan jedinstveni cilj, a to je da se što efikasnije, efektivnije i relevantnije odgovori na negativne posledice krize, kako bi se što pre razvila otpornost zajednice na određenu negativnu socio-ekonomsku-prirodnu-zdravstvenu promenu. Gledano iz te vizure, volontiranje u doba krize ne treba posmatrati pojedinačno i van sistema celokupne civilne zaštite i upravljanja krizom, ako se sagleda kao tek jedan od šrafova u celokupnom mehanizmu koji doprinosi pomenutom cilju, iznešeno je u toku onlajn razgovora.

Kada govorimo o kriznom volontiranju, treba imati na umu činjenicu da svaka kriza ima svoje specifičnosti. Sa tim na umu, politike o kriznom volontiranju treba unapređivati sa svakom novom krizom i integrisati naučene lekcije u postojeći model koordinacije krizom kriznim volonterima. Kriza izazvana biološkim hazardom, kakov smatramo I pandemiju COVID19, je po svojim karakteristikama nova pojava u oblasti upravljanja krizom, zbog velike opasnosti za osobe koje pružaju pomoć, te je s toga bilo potrebno brzo učiti i dovesti model koordinacije do savršenstva, kako bi se potencijalne negativne posledice po zdravlje volontera i najugroženijeg dela stanovništva svele na minimum. U ovom konkretnom slučaju, krize izazvane biološkim hazardom, kao što je COVIS19, bio je vidljiv problem nedovoljnog broja lica obučenih za kvalitetno upravljanje volonterima na lokalnom i nacionalnom nivou, kao i konceptualno poznavanje volonterskog menadžmenta.

Glavnu koordinacionu ulogu tokom COVID19 krize imaju, za ovu specifičnu priliku uspostavljeni, krizni štabovi, koji su donosili mere zaštite građana/ki i upravljali krizom. U Srbiji, ali i u svim ostalim zemljama regiona, prema Zakonu o Crvenom krstu, ova organizacija je prepoznata kao organizacija od posebnog značaja za društvo čija je jedna od uloga pružanje humanitarne pomoći u kriznim situacijama i kao takva bila je uključena u koordinaciono telo za prevazilaženje posledica krize. Crveni krst je vršio koordinaciju dostavljanja humanitarne pomoći najugroženijima, distribuirao zaštitnu opremu i davao preporuke svojim lokalnim jedinicama kako da deluju na terenu, a u skladu sa odlukama kriznog štaba. Prema oceni sagovornika koji su prisustvovali prvom ZOOM razgovoru na temu kriznog volontiranja, a koji su imali uvid u rad Crvenog krsta na terenu, negde je generalni zaključak da ova organizacija nije imala dovoljno dovoljno internih kapaciteta u svim svojim lokalnim podružnicama da apsorbuje i odgovori na sve potrebe koje su najugroženiji imali tokom krize – nedostatak zaštitne opreme, nedovoljan broj volontera, jednak kvalitet volonterskog menadžmenta na svim nivoima i u svim gradovima, uvezanost sa drugim akterima koji mogu pružiti pomoć u potrebnim resursima itd.

Nacionalni, regionalni volonterski centri/servisi i organizacije koje su okupljale volontere u Srbiji I regionu, u većini slučajeva nisu mogle delovati na terenu direktno zbog zakonske barijere (*vidi: Jesmo li legalni?*), ali sa druge strane nisu ni bili spremni da regrutuju volontere u ime drugog entiteta, a da pri tome ne mogu obezbediti obuku i adekvatnu zaštitu, kao i preuzeti odgovornost za one koji su se odazvali da preuzmu volonterske zadatke na njihov poziv. Ovo je uticalo na smanjeno regrutovanje volontera za potrebe rada Crvenog krsta.

PREPORUKE

- Definisanje eko-sistema i volonterske infrastrukture u periodu krize linjegovo regulisanje zakonom;
- Uvođenje volonterskih servisa i centara u sistem civilne zaštite i kreiranje modela koordinacije na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou;
- Priprema infrastrukture za nove krize – zakonsko regulisanje;
- Unapređenje kompetenci o volonterskom menadžemntu organizacija koje se bave uključivanjem volontera.

Kao primer drugačije prakse, ističe se Regionalni volonterski centar u Osijeku kao jedini u mreži regionalnih volonterskih centara u Hrvatskoj, koji je deo lokalnog sistema upravljanja krizom za taj region, koji samim tim nije imao poteškoća u regrutovanju volontera i pružanju kvalitetne obuke, kao ni u sinhronizaciji aktivnosti sa Crvenim krstom i ostalim institucijama na lokalnu.

Iako je koordinacija različitih pravnih entiteta na nacionalnom nivou jako bitna u smislu davanja preporuka i donošenja mera zaštite, nabavke zaštitne opreme, koordinacija na lokalnom nivou je u stvari bila ta od koje je

zavisila efikasnost, efektivnost i relevantnost odgovora na krizu zarad brzog stvaranja rezilijentnosti zajednice. Ova kriza je pokazala da biološki hazard zahteva uključivanje više različitih netradicionalnih partnera i usložnjavanje sistema koordinacije. Kroz primer iz Novog Sada, naučili smo smo da je volonterski centar u saradnji sa Crvenim krstom, aktivirao mesne zajednice da regrutuju volontere sa njihovog područja za potrebe volontiranja u toj konkretnoj zajednici, jer se na taj način izbegavala velika koncentrovanost volontera u lokalnim volonterskim centrima što bi predstavljalo rizik po njihovo zdravlje. U Italijanskoj regiji Lacio, lokalni volonterski centri su napravili nova partnerstva sa lancima prehrabnenih prodavnica, koji su sakupljali donacije gradjana i onda ih dostavljali u volonterske centre na dalju distribuciju. Servisne organizacije civilnog društva su dostavljale informacije o marginalizovanim grupama sa kojima rade i njihovim potrebama za dobijanje humanitarne pomoći. Iz ovog primera može se videti da je smanjenje opasnosti od zaraze virosom zahtevalo usložnjavanje modela koordinacije krizom na lokalnu i uključivanje velikog broja aktera koji su solidarno delovali ka zajedničkom cilju, a to je stvaranje rezilijentnosti zajednice na posledice krize i smanjenje štetnih efekata. Ovaj model koordinacije, na žalost, nije bio jedinstven u svim lokalnim zajednicama.

Iako je najveća potreba za volontiranjem bila u pružanju humanitarne pomoći, to ipak nije bila jedina aktivnost za kojom se javila potreba za uključivanje volontera (npr. onlajn nastava, pružanje psihosocijalne podrške onima koji su u potrebi itd), pa je stoga izostao širi odgovor na pomenute potrebe i prepoznavanje drugih niša u kojima bi volontiranje odigralo značajniju ulogu u podršci zajednici. U tim drugim nišama je takođe bila značajna uloga neorganizovanih volontera/ki koji su se samoinicijativno angažovali da pruže podršku svojim sugrađankama i sugrađanima.

U celom region I Srbiji, kriza je pokazala da su zajednice u kojima je i ranije postojala kvalitetna saradnja među institucijama, organizacijama i ostalim društvenim akterima, imale brži odgovor na krizu i veću rezilijentnost od onih u kojima poverenje među ovim akterima nije bilo dovoljno razvijeno i gde je trebalo uspostavljati sistem u hodu.

3. KO SE BOJI COVID-a19 JOŠ...? *Bezbednost i osiguranje volontera*

Centralno mesto u kriznom volontiranju tokom pandemije, zauzima bezbednost i osiguranje volontera. Pandemija je organizatore volontiranja zatekla nespremnim u ovom segmentu. U narednom periodu neophodno je adresirati ovaj aspekt kriznog volontiranja u dijalogu sa donosiocima odluka.

PREPORUKE

- Razviti modele zaštite, obuke i osiguranja organizovanih i samoorganizovanih volontera u kriznim situacijama, kako bi se smanjio rizik po njihovo i tuđe zdravlje ;
- Kreirati partnerstva koja podržavaju zaštitu i osiguranje volontera;
- Redefinisati zaštitu i obavezno osiguranje volontera prema Zakonu o volontiranju, kako bi se osigurala implementacija ove mere u praksi.

Prvi izazovi sa kojim su se suočili organizatori volontiranja bili su nedostupnost zaštitne opreme za sve volontere/ke i nekoordinisana distribucija u vezi sa ne uvek dovoljno jasnim jurisdikcijama uključenih aktera.

Obavezno osiguranje volontera je definisano u većini Zakona o volontiranju u regionu. Međutim problematika ovog pravnog institutu leži u činjenici da se, u slučaju organizacija civilnog društva koje se najčešće pojavljuju kao organizatori volontiranja, ono

stavlja na teret njima, sa očekivanjem osiguranja volontera iz sredstava organizacije. Kako se većina organizacija projektno finansira, praksa ukazuje da je u tom slučaju nemoguće pokriti troškove osiguranja volontera iz vlastitih sredstava jer bi se onda govorilo o nemenskom trošenju sredstava. Solucije za ovu situaciju koje su prezentovane na sastanku, pominju koordinaciju sa Crvenim krstom, koji ima pristup međunarodnom osiguranju za volontere. Iz primera Italije videlo se da opštine, podržavajući volonterske programe organizacija, pokrivaju i obavezno osiguranje volontera. Međutim, osiguravajuće kuće ne pokrivaju osiguranje izazvano biološkim hazardom, jer je nemoguće utvrditi kada se volonter/ka tačno zarazio/la, tokom ili nakon volontiranja. U ovom kontekstu se otvara i polje za izgradnju novih modela osiguranja za volontere tokom krize izazvane biološkim hazardom.

Nekoordinisana i nedovoljna obuka volontera koji izlaze na teren - o rizicima volontiranja i načinima zaštite sebe i drugih, pružanju pomoći, uz istovremeno čuvanje zdravlja volontera bila je takođe veliki izazov organizatorima volontiranja. U ovom delu je posebno bilo bitno kreirati model obuke neformalnih grupa volontera, jer su oni samostalno delovali van sistema.

Tokom kriznog volontiranja praksa je potvrdila nepredvidivost rada na terenu, što je uključivalo i spremnost da se na svaku individualnu situaciju odgovori pravovremeno uz mali rizik neugodnosti

RESURS

Priručnik o kriznom volontiranju:
[ZA VOLONTERIMA TRKA I KAD NIJE FRKA](#)

tokom pružanja volonterskih usluga za volontere ili osobe koje dobijaju pomoć; ulazak volontera u domove najugroženijih zahtevao je u pojedinim situacijama i psihološku podršku. Kao dobar primer instrumenta za sprečavanje zloupotrebe volontiranja, u Srbiji je kreirana i online platforma za prijavu volontera, kako bi se izbegla zloupotreba ljudi koji su bili u potrebi, ali i izgradilo poverenje između njih i volontera. Na žalost, široka upotreba platforme nije zaživila, zbog različitih pristupa volontiranju na lokalnom nivou.

Uključenost velikog broja aktera u krizno volontiranje sa sobom nosi i izazov preuzimanja odgovornosti pojedinaca i organizacija u slučaju zaraze mlađih koji volontiraju. U određenom trenutku, neke od institucija su pozvale mlađe da volontiraju, predstavljajući njihov angažman kao nužnost, a ne stvar izbora, na šta su omladinske organizacije odreagovale, uz pitanje postavljanja odgovornosti.

ZOOM 2

ODRŽIVOST I OTPORNOST

OMLADINSKIH ORGANIZACIJA I ORGANIZACIJA ZA MLADE

GOVORNICE/I DRUGOG ZOOM DOGAĐAJA – ODRŽIVOST I OTPORNOST

Jovana Majstorović – članica upravnog odbora Evropskog omladinskog foruma, Brisel
Mila Lukić – članica omladinskog savetodavnog odbora pri programskom komitetu za mlade
Saveta Evrope, Strazbur

Jasmina Banjalučkić – Generalna sekretarka Veća mlađih FBIH,
Marijan Icovski – Programska menadžer MladInfo Severna Makedonija,
Nemanja Buba Obradović - Programska koordinator, NAPOR-a Srbija,
Stefan Đorđević – Generalni sekretar KOMS-a;
Zorica Labudović – Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije,
Jan Zlatan Kulenović – Programska direktor RYCO,
Deniz Hoti – Connecting Pančevo
Stefani Spirovska i Blažen Maleski – Mladenski Obrazovni Forum, Severna Makedonija
Mario Mažić - Fondacija PeaceNexus
Goran Bubalo - Mreža mira

Prema regionalnom istraživanju koje je radila mreža Evropskog pokreta *Mapiranje I komparativna analiza položaja omladinskih organizacija na Zapadnom Balkan*, omladinske organizacije u skoro svim mapiranim zemljama čine najsiromašniji deo civilnog sektora. U poređenju sa ostalim organizacijama civilnog društva u pogledu godišnjih budžeta, kapaciteta zaposlenih i održivosti su u nezavidnom položaju, pored čega je prisutna i jaka fluktuacija kadra, imajući u vidu predhodno izlistane činjenice. U doba pandemije ovaj trend u omladinskom sektoru je nastavljen a omladinske organizacije I organizacije za mlade su dodatno opterećene pojmom nesigurnosti i neizvesnosti podrške njihovim programima sa jedne strane, nasuprot čemu se sa druge strane usložnjavalia i uvećavala potreba mlađih za različitim sadržajima i servisima koje ove organizacije pružaju.

Konstantno žongliranje između osiguravanja egzistencije i adresiranja potreba mlađih u regionu su nas inspirisali na razgovor na ovu temu na regionalnom nivou u okviru Zoom serijala “Kada mlađi spašavaju svet...”.

UVIDI // PRAKSA OMLADINSKIH ORGANIZACIJA I ORGANIZACIJA ZA MLADE TOKOM PANDEMIJE

Uvidi u ovom poglavlju dobijeni su kroz diskusiju i aktivnu participaciju učesnika/ca drugog Zoom događaja iz serijala "Kada mladi spašavaju svet..." na temu održivosti i otporosti omladinskog sektora.

PROGRAMSKA ODRŽIVOST I ADAPTABILNOST

Tokom pandemije, na programskom nivou, fokus omladinskih organizacija i organizacija za mlade bio je na: **1) mapiranju i adresiranju potreba mladih na nacionalnom i lokalnom nivou, 2) zagovaranju interesa mladih tokom pandemije i sprečavanju njihove instrumentalizacije, 3) pružanju servisa psihosocijalne podrške i savetovanja mladih u izolaciji, 4) kreiranje sadržaja za kvalitetno provođenje slobodnog vremena u doba izolacije, 5) mobilizacija mladih za realizaciju volonterskih programa i aktivnosti tokom pandemije, 6) iniciranju međusektorske saradnje za prevazilaže krize.**

DOPRINOS OMLADINSKOG SEKTORA U DOBA PANDEMIJE

- 🚀 **ZAGOVARANJE I ZAŠTITA INTERESA MLADIH;**
- 🚀 **KREIRANJE ONLAJN EDUKATIVNIH, ALI I SADRŽAJA ZA KVALITETNO PROVOĐENJE SLOBODNOG VREMENA,**
- 🚀 **REGRUTACIJA I UPRAVLJANJE VOLONTERIMA NA LOKALU,**
- 🚀 **PRUŽANJE PSIHO-SOCIJALNE PODRŠKE RANJIVIM GRUPAMA MLADIH,**
- 🚀 **ANALIZA POTREBA ZAJEDNICE I USPOSTAVLJANJE ODRŽIVIH PARTNERSTAVA ZA SMANJENJE ŠTETE IZAZVANE KRIZOM;**

Praksa je pokazala da je adaptabilnost omladinskih organizacija i organizacija za mlade posebno fragilna u doba krize. Na ovo ukazuju rezultati istraživanja koje je organizacija **MladilInfo iz Severne Makedonije** sprovela sa nekoliko organizacija. Prema ovom dokumentu, kod ispitanih organizacija, koje se bave programima zapošljavanja mladih, samo 2.44% je uspelo prilagoditi program novom stanju stvari. Prema ovom dokumentu, najbolje su se snašle i prilagodile organizacije koje su male edukativni programe i kampanje podizanja svesti. kampanja.

U smeru podrške adaptibilnosti omladinskog sektora, jednu od ključnih uloga su odigrale krovne organizacije, savezi i mreže na nacionalnom, regionalnom i evropskom nivou. Zalagale su se za

odgovorno uključivanje mladih u aktivnosti koje podržavaju stvaranje otpornosti zajednice na posledice izazvane pandemijom. Zagovarale da se mladi posmatraju kao posebna ranjiva grupa pogodjena krizom, i da donosioci odluka za njih planiraju paketi podrške za prevazilaženje krizre, imajući u vidu da je nezaposlenost mladih u ovom period još više narasla, a da su upravo oni ti koji će u budućnosti plaćati posledice recesije koja polaku kuca nav rata nakon zatvaranja čitavih država. Neke od ovih tipova organizacija supomogle migraciju postojećih programa u onljan prostor

izgradnjom kapaciteta organizacija i stvaranjem sadržaja za mlade, čime su i ojačale glas omladinskog sektora u borbi protiv instrumentalizacije mlađih. U ovom domenu u Srbiji je prepoznata značajna uloga **Nacionalne asocijacija praktičara/ki omladinskog rada – NAPOR**, koja je pokazala značajan nivo prilagodljivosti i pružila kvalitetan servis svojim članicama kroz edukaciju o onlajn omladinskom radu, kreiranju onlajn sadržaja za mlade direktno i kroz neposrednu podršku omladinskim radnicima/cama (Incijative: *Omladinski rad na mreži; Onlajn omladinski klubovi;*, *Što na umu to na zoom-u*). **Krovna organizacija mladih Srbije - KOMS**, bavila se svakodnevnim monitoringom prava i položaja mlađih u doba krize, kao i analizom potreba svojih članica u toku krize izazvane pandemijom COVID-19 virusa.

Evropski omladinski forum (YFJ) je na samom početku krize izdao dokument pod nazivom *“Razdvojeni, ali ujedinjeni – osigurajmo da niko nije ostavljen po strani”* (eng: Separated, but united – let's ensure that no one is left behind) u kome pozivaju na solidarnost evropske lidere u borbi protiv zdravstveno-ekonomskog kriza izazvane COVID-19 virusom. Nakon toga izdaju i reagovanje na rezoluciju Evropskog parlamenta o post-kriznom planu oporavka od pandemije zagovarajući pozicije mlađih u sprovođenju tih mera, imajući u vidu da će mlađi ljudi danas poneti glavni teret oporavka od krize u budućnosti, a da su trenutno ekonomski jedna od najranjivijih grupa.

Tokom pandemije, izvestan broj organizacija je inicirao saradnju sa različitim akterima iz javnog i privatnog sektora podstičući međusektorsku saradnju u polju stvaranja socialnih inovacija koje u zajednici rešavaju određenu paletu izazova izazvanih pandemijom. **Connecting iz Pančeva** je primer takve organizacije, koja je okupila 33 učesnika/ce iz 5 zemalja, uzrasta od 17 do 58 godina, a koji su zajednički redizajnirali iskustvo socijalne interakcije u doba izolacije kroz princip “radikalne kolaboracije” različitih sektora, iskustava i senzibiliteta, koristeći “*design thinking*” metodologiju. Učešće na ovom “*design thinking*” sprintu uzela je i jedna institucija čiji su zaposleni iskoristili ovu priliku da kreiraju rešenje za socijalnu isključenost najstarijih sugrađana tokom pandemije. Ovaj primer upućuje na kreativni kapacitet omladinskog sektora da svoje resurse i znanja stavi u službu opštег dobra.

PREPORUKE

- Aktualizovati i podržati programe mentalnog zdravlja mlađih u narednom periodu, kako bi im se pružila adekvatna podrška u post-kriznom periodu, kada se očekuje povećanje potrebe za ovim vidom podrške;
- Proširiti omladinski rad na mreže koji mlađi već koriste – prilagoditi se njihovim već razvijenim onlajn navikama;
- Razviti model podrške mladima u ruralnim predelima, kroz kreiranje novih sektorskih partnerstava (Predlog Gorske službe spašavanja u Srbiji za uspostavljanje partnerstva sa omladinskim radnicima);
- Dizajniranje strategije za postkarantinski odgovor na stres među stanovništvom i sa posebnim osvrtom na mlađe;
- Zagovaranje uključivanja mlađih u donošenje odluka o merama za suzbijanje krize, ali i zagovaranje da mlađi budu prepoznati kao korisnici tih mera;
- Dodatno izgraditi kapacitete omladinskih organizacija i organizacija za mlađe u polju digitalnog omladinskog rada;
- Izgradnja kapaciteta organizacija za upravljanje rizicima u doba krize.

Na programskom nivou, kriza je najviše pogodila organizacije koje rade sa ranjivim grupama mladih, a kojima pružanje onlajn sadržaja u nekim slučajevima nije bilo moguće, jer u tim grupama nemaju svi mlađi pristup "ekranu". Treba napomenuti da su i svi programi mobilnosti mladih stopirani i/ili odloženi. Imajući u vidu da je interkulturalno iskustvo i učenje kroz mobilnost bitan element psihosocijalnog razvoja mlađe osobe, stopiranje ovih programa se smatra velikim gubitkom za mlađe u Evropi.

Upoređivanjem nalaza dveju analiza prezentovanih od strane organizacija iz Severne Makedonije - MladilInfo ("Analiza potreba i adaptabilnosti omladinskog sektora") i **Mladenskog obrazovnog foruma – MOF** ("Analiza potreba mladih"), može se uočiti da je prema istraživanju MOF-a najveća potreba mladih podrška u zapošljavanju, dok su organizacije koje se bave upravo programima zapošljavanja, prema istraživanju Mladi info, one koje su u najmanjoj meri uspele prilagoditi svoje programe novonastaloj situaciji i davati podršku mlađima u domenu zapošljavanja. Ovo ukazuje na veliku potrebu koja je postojala, ali koja se nije mogla zadovoljiti zbog slabe adaptibilnosti sektora i manjka podrške od strane institucija.

U delu programske održivosti, bitno je istaći da se nakon 2 meseca, **pojavio trend prezasićenosti kod mladih u konzumiranju onlajn sadržaja**. U tome svetlu, iako je prvi odgovor seljenja omladinskog rada u onlajn prostor bio adekvatan, potrebno je istražiti i alternativne pristupime, pogotovo u anticipaciji novog talasa zdravstveno-ekonomске krize.

FINANSIJSKA ODRŽIVOST I DOSTUPNOST RESURSA ZA RAD

Istraživanje koje su realizovale organizacije u Severnoj Makedoniji, a koje je prezentovala organizacija MladilInfo, ukazuje na zabrinjavajuće brojeve koji pokazuju da se **više od 80% omladinskih organizacija suočilo sa otkazivanjem dobijenih projekata, dok 50% intervjuisanih ima izazov da završi već započete projekte, a 70% ima generalno problem finansiranja**, jer su donatori ili povukli svoje pozive ili su ih stavili na čekanje. Pretpostavka je da ovakve okolnosti nisu karakteristične samo za Severnu Makedoniju.

Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO) je zamrznula svoje tradicionalne grant šeme do jeseni i odložila sprovođenje projekata koji su bili odobreni u prethodnoj rundi poziva za projekte. Programi mobilnosti su stopirani i u okviru **Erasmus+ programa** koji se smatra jednim od osnovnih izvora finansiranja omladinskih organizacija u Srbiji, regionu, ali i Evropi.

PREPORUKE

- Uključiti omladinske organizacije (civilni sektor) u paket mera pomoći Vlade za sanaciju štete izazvane virusom COVID-19;
- Kreiranje regionalne zagovaračke inicijative sastavljene od regionalnih, nacionalnih mreža, organizacija i institucija, prema Vladama Zapadnog Balkana, za uspostavljanje mera i prioriteta u postkriznom periodu, koji će targetirati mlađe;
- Informisanje donatora o potencijalnim potrebama omladinskog sektora i potrebama mladih, koje omladinski sektor treba da adresira kroz svoje programe.

Iskustva iz Bosne i Hercegovine, prezentovana od strane **Vijeća mladih FBIH** ukazuju na primenu nepopularnih mera koje podrazumevaju ukidanje sredstava iz javnih izvora finansiranja i resornih ministarstava, koja su bila namenjena omladinskom sektoru pre krize. Slična situacije mapirana je i u Severnoj Makedoniji. **Ministarstvo omaladine i sporta Republike Srbije**, prema rečima predstavnice istog, donelo je pak odluku da opredeljeni budžet za omladinski sektor za 2020. ostane nepromenjen i da se realizuju najavljeni konkursi. Još jedna pozitivna odluka dolazi i iz Saveta Evrope. Evropska omladinska fondacija i **Savetodavni odbor za pitanja mladih Saveta Evrope**, proaktivno su reagovali otvaranjem poziva za pilot akcije na lokalnu, kako bi pomogli omladinskim organizacijama i organizacijama za mlade da u doba pandemije kvalitetno odgovore na potrebe mladih u svojim lokalnim zajednicama. Pored toga, najavljena je i održivost planiranog omladinskog budžeta do kraja godine.

PRILIKE ZA NAMICANJE SREDSTAVA
Direktorijum donatora u BiH koji se sačinila
Mreža za izgradnju mira

Iako se sa jedne strane može identifikovati neopredeljenost donatora o načinu nastavka podrške organizacijama, izvestan je i pozitivan trend u kome se omladinski sektor konsultuje, kako bi donatori prilagodili svoju podršku novonastaloj situaciji.

Novi kontekst rada u omladinskom sektoru, iznedrio je i novi niz izazova, koji se odnose na dostupnost novih alata za rad i obučenosti osoblja da se koristi novim alatima. Prema istraživanju MladInfo, **25% organizacija je bilo u situaciji da mora da okonča postojeće radne odnose**, što dodatno utiče i na efikasnost i efektivnost u pružanju servisa za mlađe, **dok je 35% organizacija u istraživanju identifikovalo potrebu za podrškom u obezbeđivanju alata za rad** i za izgradnjom kapaciteta za njihovo korišćenje.

POLITIKE I ISTRAŽIVANJA

- [Reakcija Evropskog omladinskog foruma](#) na Rezoluciju koju je donela EU:
- Inputi iz Severne Makedonije:
 - [Izveštaj Mladiinfo](#) o stanju omladinskih organizacija tokom COVID19 krize.
 - [Preporuke MOF](#) institucijama u Severnoj Makedoniji:
- [Istraživanje Građanskih inicijativa](#) o radu organizacija civilnog društva i potrebama za vreme pandemije, koji je podelila Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom RS:

ZOOM 3

COVID 19 GENERACIJA – HOĆE, MOŽE, ZNA

Anita Nikolovska, iz Severne Makedonije
Marko Kažić iz Srbije;
Denis Gigo Hadžić, iz Bosn i Hercegovin;
Semedin Rovčanin iz Srbije;
Ana Nešić – iz Srbije;
Minja Bogavac, dramaturškinja i književnica iz Srbije
Jevrosima Pejović, psihoterapeutica iz Crne Gore,
Dragan Stanojević, sociolog iz Srbije

Kada govorimo o mladima iz vizure omladinskog sektora, obično mislimo na organizovane mlade, koji su korisici različitih omladinskih programa. Međutim, veliki broj mladih ljudi aktivno je i van struktura omladinskih organizacija i pokreće bitne inicijative za zajednicu u kojoj žive. Treći razgovor u okviru serijala “Kada mlađi spašavaju svet...” bavio se doprinosom neorganizovanih mladih, težeći da javnosti približi njihov uticaj na smanjenje štetnih efekata krize izazvane pandemijom.

U doba pandemije, mlađi su više puta bili pozivani na moralnu obavezu da pomognu zajednici, međutim javno priznanje i vrednovanje njihovog pozitivnog odgovora na ovaj poziv nije uvek prisutno. Većinom, mlađi su bili uključeni u volonterske aktivnosti imajući u vidu da su stariji predstavnici populacije bili najugroženiji. Pored toga, postoji i veliki broj inicijativa koje su mlađi pokretali kako bi odgovorili i na druge potrebe koje su se tokom pandemije i izolacije javile u zajednicama gde žive kao što je: podrška u onlajn učenju, digitalizacija tržišta, psihološka podrška vršnjacima, kreiranje kulturnih sadržaja itd.

ANITA NIKOLOVSKA – SEVERNA MAKEDONIJA

Anita je sa 15 godina postala aktivistkinja u omladinskom sektoru i danas okuplja veliki broj mlađih ljudi oko sebe. Tokom pandemije virusa COVID-19, Anita je odlučila da sa svojim priateljima kreira edukativnu platformu koja funkcioniše po principu vremenske banke, gde mlađi mogu da ponude edukaciju na određenu temu, ali lida zauzvrat dobiju besplatnu edukaciju od nekog drugog korisnika.

Izvor: <https://youthcan.org.mk/chas-za-chas-novata-digitalna-platforma-koja-ti-ovozmozuva-da-se-povrzesh-so-zaednitsata/>

MARKO KAŽIĆ – SRBIJA

Marko je posvetio svoj profesionalni i društveni angažman unapređenju obrazovanja u Srbiji. Osnivač je pokreta za slobodno obrazovanje Zamfyr i jedinstvenog programa za tehnološko obrazovanje Pionir koji nudi mladima od 15 – 18 godina mogućnost za slobodan razvoj, sticanje digitalnih veština i rešavanje različitih izazova kroz upotrebu tehnologije. Tokom pandemije doprineo je pokretu „Vizionari Srbije“ kroz štampanje vizira za zdravstvene radnike.

DENIS GIGO HADŽIĆ – BOSNA I HERCEGOVINA

Gigo je profesionalno angažovan kao novinar omladinskog programa BHR1. Autor je kratkog audio sadržaja "Draga mama" koja obrađuje današnje društvene anomalije, ali i daje vidljivost kvalitetnim ljudskim pričama i dobrim namerama. Tokom pandemije, volontirao je u biblioteci na kreiranju audio knjiga za slabovide i slepe. Uspeo je motivisati i još nekoliko svojih kolega da mu se pridruže u ovoj akciji. Zabeležio je veliki broj interesantnih priča koje veličaju humanost i stvaralački potencijal u doba izolacije.

Izvor: <https://www.facebook.com/DRAGAMAMA>

SEMEDIN ROVČANIN – SRBIJA

Omladinski aktivista i borac za stvaranje uslova za ravnopravno učešće mlađih u procesu donošenja odluka u Srbiji. Tokom pandemije, kreirao je Facebook stranicu na kojoj je centralizovao ponudu niže kvalifikovanih poslova kao bi pomogao ljudima koji su ostali bez posla zbog pandemije, a koji ne poseduju znanja i izvanja za poslove sa visokom stručnom spremom. Tokom administriranja stranice, pomagao je ljudima i da pripreme CV i motivaciona pisma kako bi bili konkurentniji na tržištu.

ANA NEŠIĆ – SRBIJA

Ana je autorka bloga Ručak za 200 dinara. Profesionalno se bavi distribucijom i prodajom i radi za jedan danski startap. Tokom perioda izolacije, na Facebook stranici "Mali proizvođači hrane u Srbiji" koja danas broji 63 000 članova, uspela je da poveže hiljade ljudi i pomogne im da plasiraju svoje proizvode na domaće tržiste, što je za ovu grupu na tržištu bilo od egzistencijalnog značaja.

UVIDI IZ DISKUSIJE I PRETPOSTAVKE O BUDUĆIM POTREBAMA MLADIH , O MLADIMA, SA MLADIMA

Mladi su položili ispit generacijske solidarnosti, ali se to u javnom prostoru ne vrednuje uvek kao solidarni generacijski čin, već njihova obaveza. Primer ovakve prakse je poziv mladima od strane jedne institucije u Srbiji da se odazovu volontiranju, jer je to patriotska obaveza, na šta su reagovale omladinske organizacije štiteći interes i bezbednost mladih. Informacije koje se šalju sa pozicije autoriteta imaju uticaj na mlađe i u tom smislu imperativ je da se manipulacija i instrumentalizacija mladih izbegne.

Prezentovani inspirativni primeri mladih, koji su bili aktivni tokom krize pokazuju njihovo zrelo promišljanje društvenih prilika i empatije za zajednicu, što je otvorilo pitanje davanja prilike takvim mladima da utiču i učestvuju u procesu donošenja odluka u postkriznoj situaciji, jer imaju pravo i kapacitet da odlučuju o svojoj budućnosti. Prema mišljenju panelista, ova kriza je izazvala i krizu kapitalizma u nejegovom današnjem obliku te da šansu za ovu generaciju nose upravo ovi inspirativni pojedinci ka učešću u izgradnji boljeg i humanijeg društva.

Veliki broj mladih je ostao bez posla, tako da će u narednom periodu biti potrebno prioritizovati podršku mladima u tom segmentu kao deo svake post-korona političke agenda. Ukazano je i na potencijalno povećanje potrebe za pružanjem servisa podrške mentalnom zdravlju mladih u periodu nakon izolacije, jer se tada očekuju vidljiviji efekti krize na mentalno zdravlje. Kriza kao takva, je aktualizovala temu mentalnog zdravlja i sa te strane može se posmatrati kao podstrek za demistifikovanje ove teme na našim prostorima, ali i globalno.

Izražena je i bojazan da će donatori preusmeriti sva sredstva na samo digitalne aktivnosti, što nije dobro za mlađe, pogotovo u domenu mobilnosti i interkulturnog učenja, tako da je u ovoj sferi potrebno tražiti i kreirati alternativne modele podrške, imajući na umu još činjenicu da su mlađi već delom zasićeni digitalnim sadržajima i u post-covid situaciji će imati potrebu za interakcijom uživo i da budu više mobilni.

PREPORUKE

- Kreirati intenzivne programe podrške zapošljavanja mladih i omladinskog preduzetništva;
- Podrška aktivnoj participaciji mladih u procesu donošenja odluka vezanih za krizu, njihovu budućnost i život nakon krize;
- Kreiranje novih modela i mogućnosti za internu i regionalnu mobilnost mladih;
- Raditi na prepoznavanju aktivizma organizovanih, ali i neorganizovanih mladih tokom krize kroz apostrofiranje njihove generacijske solidarnosti;
- Kreirati digitalne sadržaje za socijalizaciju kroz društvene igre i gejmifikaciju.

ZOOM 4

GRUPNI RAZGOVORI – JER STE VI TO TRAŽILI ...

FACILITATORSKI TIM PO TEMATSKIM GRUPAMA

Marija Perić, Mladi istraživači Srbije I Mirela Rajković (SEY)
Tematska grupa za krizno volontiranje

Jan Zlatan Kulenović, RYCO I Milena Stošić Misija OEBS-a u Srbiji
Tematska grupa za dorživost omladinskog sektora

Nemanja Buba Obradović, NAPOR I Nedim Alibegović,Vijeće mladih FBIH
Tematska grupa COVID19 generacija hoće, može, zna

Zaključci koje su iznadrila tri onlajn razgovora u okviru Zoom serijala, ukazali su na potrebu dodatnog umrežavanja na nacionalnom, ali i na regionalnom nivou kako bi se tri teme – volontiranje u doba krize, održivost omladinskog sektora i prepoznavanje aktivizma neorganizovanih mladih, pomnije obradile. Četvrti onlajn razgovor organizovan je u formi grupnog rada i razmene, sa namerom da se zaključci i naučene lekcije iz prethodnih tematskih razgovora prodube, kao i da se ko-dizajnira set mogućih narednih koraka u sve tri oblasti.

PRIORITETI U OBLASTI KRIZNOG VOLONTIRANJA

Vodeći se zaključkom da su najrezilijentnije bile one zajednice u kojima su:

- bili koordinisani svi raspoloživi resursi (javni sektor, civilni sektor, biznis sektor, građani koji ne pripadaju organizacijama) od lokalnog do nacionalnog nivoa i na efektivan i efikasan način stavljeni u službu smanjenja štetnih posledica krize,
- organizacije koje podržavaju volontiranje (volonterski servisi) i volonterske organizacije (volonterski centri i organizacije civilnog društva koje uključuju volontere u svoje programe) bile deo sistema kriznih štabova i civilne zaštite za lokalni/nacionalni odgovor na posledice krize,

a takođe imajući u vidu sve izazove sa kojima su se krizni štabovi, organizacije koje podržavaju volontiranje i volonterske organizacije susretali na terenu, učesnici četvrtog sastanka predložili su kao prioritetno kreiranje **MODEL A KRIZNOG UPRAVLJANJA VOLONTERIMA I STVARANJA LOKALNIH I NACIONALNIH MULTISEKTORSKIH PARTNERSTAVA ZA UPRAVLJANJE KRIZOM I SMANJENJE ŠTETNIH EFEKATA KRIZE**, prateći 3 koraka:

1. mapiranje tradicionalnih i netradicionalnih partnera, koji mogu biti deo podrške građanima kroz krizno volontiranje
2. ko-dizajn modela sa predstavnicima institucija odgovornim za upravljanje krizom uz razvijanje protokola koordinacije
3. ispitivanje potreba za edukacijom o novorazvijenom modelu i dodatna edukacija aktera.

PRIORITETI U OBLASTI ODRŽIVOSTI OMLADINSKOG SEKTORA

Imajući u vidu,

nezavidan položaj organizacija za mlade i omladinskih organizacija, čiji su programi delimično redukovani ili potpuno ukinuti,

A sa druge strane shvatajući,

- veliki doprinos omladinskih organizacija u domenu angažovanja mladih na volonterskim aktivnostima humanitarnog, obrazovnog i informativnog karaktera tokom krize,
- potrebu zaštite prava mladih i zagovaranje za njihovu sigurnost,

ali i ostale izazove sa kojima se suočavaju organizacije kako bi osigurale održivost svojih programa i finansija, predloženo je POKRETANJE REGIONALNE INICIJATIVE okrenute prema Vladama u regionu i donatorskoj zajednici čija bi svrha bila da,

- okupi relevantna predstavnička tela mladih, mreže i saveze koji osiguravaju reprezentativnost omladinskog sektora u domenun zagovaranja pred donosiocima odluka,
- primenjuje regionalni modalitet zagovaranja za održivost omladinskoh sektora, koristeći političku podršku inter-Vladinih organizacija,
- zajednički deluje u pravcu postavljanja mladih visoko na političku Agendu u region,
- osigura participativni mehanizam za konsultacije u kreiranju zagovaračkih prioriteta i inicijativa, od lokalnog ka regionalnom nivou.

PRIORITETI U OBLASTI PODRŠKE MLADIMA

Mladi koji su bili učesnici treće tematske grupe – COVID19 generacija, hoće, može, zna su naveli dva prioriteta polja na kojima bi po njihovom mišljenju trebalo raditi u narednom periodu.

Prvi goruci problem, koji je mapiran kao prioritet u toku trajanja pandemije, a veruje se da će biti dugo tema i u post-pandemiskom periodu, je visoka nezaposlenost među populacijom mladih i shodno tome predloženja su rešenja koja na kratkoročnom, ali i na dugoročnom planu mogu podsticati smanjenje ovog problema:

- kreiranje dugoročnog regionalnog programa zapošljavanja mladih, koji bi sistemski i strateški rešavao ovaj izazov, uvezši u obzir neproporcionalni uticaj projektnog pristupa u odnosu na obim problema;

- Dizajnirati informativni sistem koji podržava povećanje zapošljivosti mladih i omogućava im da se predstave potencijalnim poslodavcima

Drugi prioritet odnosi se na nužnost intenziviranja programa koji se bave ljudskim pravima, interkulturnim učenjem tokom i nakon krize u onlajn prostoru. Preporučeno je da ovi programi migriraju u onlajn kontekst i promovišu se kroz gejmifikaciju, koristeći postojeću zajednicu gejmera (DISCORD platforma za mlade gejmerke i gejmere).